

zicht kwamen; men keek slecht, men telde slecht. Menigeen dacht bovendien dat hij zijn taak het best verrichtte door een maximum aan waarnemingen door te geven; er kwamen in vijf oorlogsdagen, 'een ongeteld aantal berichten van militaire commandanten, burgemeesters, politiefunctionarissen en particulieren' *niet* meegerekend, niet minder dan zestien duizend van die waarnemingen bij de centrale binnen¹ (gemiddeld dus meer dan twee per minuut) – daaronder vele die positief onjuist waren. Fictieve luchtlandingen waren op 10 mei al gemeld van minstens tien verschillende plaatsen, tot in Noord-Brabant en Zeeland toe,² op 11 mei werden het er minstens negenen-twintig,³ waarbij, wanneer de Duitsers ergens aan parachutes voorraden afwierpen, door de waarnemers van de luchtwachtdienst veelvuldig gemeld werd dat Duitse parachutisten daalden.

Al die onjuiste waarnemingen werden via de gewone radio omgeroepen en wekten dus allerwege ontsteltenis. En in welke vermomming hadden die parachutisten zich nu weer gestoken? In de ochtend van 11 mei ontving de commandant van het IIIde legerkorps, generaal van Nijnatten, bericht dat in de Betuwe 'parachutisten waren gedaald in blauwe kiel, bruine broek en op klompen'; prompt gaf hij dat aan de commandant van het veldleger door⁴ – en voor wie er later van vernam, was elke boer of landarbeider die, met een blauwe kiel en een bruine broek aan, op klompen liep, op slag een verdacht personage. Priesters, monniken en nonnen golden ook al als verdacht; in Rotterdam ging het gerucht de ronde doen, 'dat die parachutisten vermomd waren als predikanten; op de nuchter gestelde vraag hoe die er dan wel uitzagen, kon', aldus een politiefunctionaris, 'geen antwoord worden gegeven.'⁵

'Nog kwam van militaire zijde een opgave van wapenummers van agenten binnen, wier kleding zou zijn ontvreemd. Aangezien enige van die agenten in dienst waren en het was gebleken dat het dragen van die nummers de betrokkenen aan ernstig gevaar blootstelde, werden die nummers gewijzigd. Dit bleek evenwel nog gevaarlijker te zijn, omdat nu de ambtspenningen een ander nummer aanwezen dan de kraag.'⁶

Een soortgelijke verwarring deed zich in het militaire apparaat voor. Al

¹ Molenaar: *De luchtverdediging*, VII, p. 1. ² A.v., p. 12. ³ Molenaar vermeldt zestien plaatsen (a.v.), dertien andere worden nog vermeld in het enige, ons bekende overzicht van de radioberichten op 11 mei (*Vrij!*, p. 29-34). Molenaar vermeldt voor 12 mei vijftien fictieve luchtlandingen, voor 13 mei geen, voor 14 mei twee (Baarn en Leiden) (Molenaar: *De luchtverdediging*, VII, p. 12). ⁴ Hoofdkwartier Veldleger: 'Dagboek', p. 130a (11 mei 1940) (Sectie krijgsgeschiedenis, archieven, groep IV-2, pak M, no. 1). ⁵ H. de Jong: *De Rotterdamse politie gedurende de oorlogsjaren 1939-1945*, p. 130. ⁶ A.v., p. 130-31.